

SB-3385

M. Com. (Sem. II) Examination

March / April – 2011

Economics of Growth, Development & Planning
Paper - II

Time : Hours]

[Total Marks :

સૂચના :

(૧)

<p>નીચે દર્શાવેલ નિશાનીવાળી વિગતો ઉત્તરવહી પર અવશ્ય લખવી. Fillup strictly the details of signs on your answer book.</p> <p>Name of the Examination :</p> <p>M. COM. (SEM. II)</p> <p>Name of the Subject :</p> <p>ECONOMICS OF GROWTH, DEVELOPMENT & PLANNING PAPER - 2</p> <p>Subject Code No. : 3 3 8 5 Section No. (1, 2,.....) : Nil</p>	<p>Seat No. :</p> <table border="1"> <tr> <td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td> </tr> </table> <p>Student's Signature</p>						

- (૨) દરેક પ્રશ્નના ગુણ સરખા છે.
 (૩) જમણી બાજુના અંક પ્રશ્નના પૂરા ગુણ દર્શાવે છે.
 (૪) પ્રશ્ન નં-૧ અતિ લઘુઉત્તરીય ફરજિયાત છે.

- ૧ નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો : ૧૪
- (૧) આર્થિક મોડેલ એટલે શું ?
 (૨) નિયોજકના મુખ્ય પ્રકારોનો નિર્દેશ કરો.
 (૩) શૂન્યરાશિ પ્રેરણા અને ધનરાશિ પ્રેરણાનો અર્થ જણાવો.
 (૪) પ્રચ્છન્ન બેરોજગારીનું સ્વરૂપ જણાવો.
 (૫) સમતોલ વિકાસનો અર્થ સ્પષ્ટ કરો.
 (૬) સાધન-ઉત્પાદન વિશ્લેષણનું મહત્ત્વ દર્શાવો.
 (૭) સરેરાશ મૂડી-ઉત્પાદન ગુણોત્તર અને સીમાંત મૂડી-ઉત્પાદન ગુણોત્તર એટલે શું ?

- ૨ હેરોડ-ઓમર મોડેલની તુલના કરી તેની મર્યાદાઓ ચર્ચો. ૧૪

અથવા

- ૨ (અ) આર્થિક મોડેલની ઉપયોગિતા અને મર્યાદાઓ વિશે નોંધ લખો. ૭
 (બ) આર્થિક વિકાસની પ્રક્રિયામાં નવપ્રવર્તનની શી ભૂમિકા છે ? ૭

- ૩ રોઝેનસ્ટાઈન રોડાનના પ્રારંભિક શક્તિશાળી પ્રયાસના સિદ્ધાંતનું ટીકાત્મક પરિક્ષણ કરો. ૧૪

અથવા

૩ રોસ્ટોવ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલ આર્થિક વિકાસના વિવિધ તબક્કાઓની સવિસ્તાર સમજૂતી આપો. ૧૪

૪ લિયોન્ટીફ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલ દ્વિ-ક્ષેત્રીય એન ત્રિ-ક્ષેત્રીય સાધન-ઉત્પાદન મોડેલની વિસ્તૃત સમજૂતી આપો. ૧૪

અથવા

૪ મૂડી-ઉત્પાદન ગુણોત્તરનો અર્થ સમજાવી, અલ્પવિકસીત દેશોમાં કયા કારણોસર તે ઉંચો જોવા મળે છે તેની ચર્ચા કરી મૂડી-ઉત્પાદન ગુણોત્તરના ખ્યાલની મર્યાદાઓ દર્શાવો. ૧૪

૫ ટૂંકનોંધ લખો : (કોઈપણ બે) ૧૪

- (૧) સામાજિક ખર્ચ-લાભ તથા ખાનગી ખર્ચ-લાભ
- (૨) શ્રમ પ્રધાન ઉત્પાદન પદ્ધતિની તરફેણની દલીલો
- (૩) નિર્ણાયક લઘુત્તમ પ્રયાસનો સિદ્ધાંત
- (૪) અસમતોલ વિકાસ અંગે હર્ષમેનની સમજૂતી
- (૫) મૂડીસર્જનના સ્ત્રોત તરીકે પ્રચ્છન્ન બેરોજગારી.

ENGLISH VERSION

Instructions : (1) As per the instruction no. 1 of page no. 1.
(2) All questions carry **equal** marks.
(3) Figures to the **right** indicate full marks of the question.
(4) Question No. 1 is very short answer. It is **compulsory**.

1 Answer the following questions in short : 14

- (i) What is economic model ?
- (ii) Indicate prime types of entrepreneur.
- (iii) State the meaning of zero sum and positive sum incentives.
- (iv) State the nature of disguise unemployment.
- (v) Clarify meaning of balanced growth.
- (vi) Indicate importance of factor production analysis.
- (vii) What is Average Capital output ratio and marginal capital output ratio ?

2 Compare Harrod-Domar model and discuss its limitations. 14

OR

- 2 (a) Write note on usefulness and limitations of economic model. 7
- (b) What is the role of innovations in process of economic development ? 7
- 3 Critically evaluate Rosenstein Rodan's theory of Big-push. 14
- OR**
- 3 Explain various stages of economic growth prescribed by Rostow. 14
- 4 Explain in detail two sector and three sector factor production model presented by Leontief. 14
- OR**
- 4 Explain the meaning of capital output ratio and discuss the reasons why it seems higher in the underdeveloped countries and also indicate the limitations of this concept of capital output ratio. 14
- 5 Write short notes : (any two) 14
- (i) Social cost-benefit and private cost benefit
- (ii) Arguments in favour of labour intensive technique of production
- (iii) Theory of Critical Minimum Efforts.
- (iv) Explanation of Hirschman on unbalanced economic growth
- (v) Disguise unemployment as a source of capital formation.